

Advies Wetsvoorstel zeggenschap lichaamsmateriaal

Dit document bevat de alternatieve tekst van het origineel. Dit document is bedoeld voor mensen met een visuele beperking, zoals slechtzienden en blinden.

Brief aan de minister van Veiligheid en Justitie

drs. S.A. Blok
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Inhoud van brief

Geachte heer Blok,

Bij brief van 23 mei 2017 met bovengenoemd kenmerk, aangevuld per ambtelijke mail van 29 mei

2017, heeft u het Wetsvoorstel regels voor het afnemen, bewaren, verstrekken, gebruiken en vernietigen van menselijk materiaal voor andere doeleinden dan actuele diagnostiek of geneeskundige behandeling van de donor (zeggenschap lichaamsmateriaal) (het "Wetsvoorstel") ter advisering aan de Raad voor de rechtspraak (de "Raad") voorgelegd.

Het wetsvoorstel

Van bijna alle Nederlanders ligt lichaamsmateriaal bij ziekenhuizen, biobanken of laboratoria opgeslagen. Op dit moment is het wettelijk niet goed geregeld wat er wel en niet met dat lichaamsmateriaal mag gebeuren. Met het Wetsvoorstel wordt volgens uw brief beoogd daarin verandering te brengen en duidelijk te regelen wat wel en niet mag. Het Wetsvoorstel voorziet in drie uitzonderingen op de hoofdregel dat het onderhavige lichaamsmateriaal zonder toestemming van de betrokken burger niet mag worden gebruikt. Een van die uitzonderingen is het belang van de opsporing en vervolging van strafbare feiten.

Die uitzondering is neergelegd in het voorgestelde artikel 15, derde lid. Op grond daarvan mag het lichaamsmateriaal in zeer uitzonderlijke gevallen voor de uitvoering van een DNA-onderzoek of een onderzoek naar een ernstige besmettelijke ziekte bij gelegenheid van een misdrijf worden gebruikt.

Het voorgestelde vierde lid van dit artikel bepaalt dat lichaamsmateriaal in dit verband slechts mag worden verstrekt na schriftelijke machtiging van de rechter-commissaris op vordering van de officier van justitie of op bevel van de rechter-commissaris voor de opsporing en vervolging van een misdrijf als bedoeld in een aantal specifiek genoemde artikelen¹, mits:

- a. de identiteit van de verdachte of het slachtoffer bekend is;
- b. het lichaamsmateriaal niet bij de persoon, bedoeld in onderdeel a, zelf kan worden afgenomen omdat deze vermist, voortvluchtig of overleden en begraven of gecremeerd is;
- c. het daarmee beoogde doel niet op een andere en minder ingrijpende wijze kan worden bereikt; en
- d. het belang dat daarmee wordt gediend in redelijke verhouding staat tot het daarmee beoogde doel.

Het voorgestelde vijfde lid van dit artikel bepaalt dat de schriftelijke machtiging van de rechter-commissaris niet wordt afgegeven dan nadat een bij ministeriële regeling ingestelde commissie van deskundigen aan de rechter-commissaris heeft geadviseerd over de mate waarin is voldaan aan de voorwaarden, bedoeld in het vierde lid, onderdelen a tot en met d.

Daarnaast bevat het Wetsvoorstel in dit verband in artikel 33 enkele wijzigingen in de artikelen 151a, 151b, 151e, 195a en 195d van het Wetboek van Strafvordering.

De Raad is blijkens uw brief uitgenodigd advies uit te brengen over art. 15, derde tot en met achtste lid, van het Wetsvoorstel.

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt.²

Advies

De Raad heeft kennisgenomen van het Wetsvoorstel en is graag bereid om u hierover te adviseren. De Raad ziet aanleiding om daarbij niet alleen de specifiek ter advisering voorgelegde bepalingen maar ook enkele andere onderdelen van het Wetsvoorstel, waaronder de voorgestelde wijzigingen in het Wetboek van Strafvordering, te betrekken. Opmerkingen van redactionele/tekstuele aard zijn opgenomen in een bijlage bij dit advies.

¹ Te weten de artikelen 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248a, 248b, 248f, 249, 273f, 287, 288, 288a, 289, 289a, 290 of 291 van het Wetboek van Strafrecht.

² De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklast van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechters zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

1. Algemene opmerkingen

1.1. Belang van geheimhouding

De Raad stelt voorop dat het beschermen van de geheimhouding in de medische zorg een algemeen maatschappelijk belang dient. Doorbreking van die geheimhouding in een individueel geval, heeft niet alleen gevolgen voor dat geval maar een bredere maatschappelijke uitstraling. Naarmate vaker inbreuk op die geheimhouding wordt gemaakt kalft de waarde van die geheimhouding af waardoor deze inboet aan maatschappelijk belang. Een dergelijke inbreuk dient dan ook te worden beperkt tot die gevallen waarin dat maatschappelijk bezien noodzakelijk is.

1.2 Toepassingsbereik

Het voorstel impliceert een vergaande bevoegdheid die – in vervolg op de vorige opmerking – naar mening van de Raad naar zijn inbreuk dient te worden beperkt tot de ernstigste misdrijven. In de Memorie van Toelichting (“MvT”) (p. 17) wordt dan ook terecht als vereiste voor de toepassing van artikel 15 gesteld dat het moet gaan om een verdenking van ‘*zeer ernstige misdrijven*’. Op basis van deze kwalificatie zou men kunnen aannemen dat het gaat om de misdrijven met de hoogste maximale strafbedreigingen, bijvoorbeeld minstens acht à tien jaar gevangenisstraf. De betreffende opsomming in het voorgestelde lid 4 van artikel 15 bevat echter niet alleen die misdrijven maar ook enkele misdrijven met een maximum gevangenisstraf van zes jaar (artikelen 247, 249 en 290 Sr) en zelfs vier jaar (artikelen 248a en 248b Sr). Zonder afbreuk te willen doen aan de ernst van deze misdrijven, vraagt de Raad zich af of ook deze misdrijven naar algemeen spraakgebruik tot de categorie “zeer ernstige misdrijven” moeten worden gerekend, en zo ja, waarom dat dan niet geldt voor andere misdrijven met een maximale strafbedreiging van vier of zes jaar gevangenisstraf. De Raad adviseert het voorgestelde toepassingsbereik te heroverwegen dan wel nader toe te lichten.

1.3 Inbreuk op de persoonlijke levenssfeer

Het Wetsvoorstel voorziet onder meer in de mogelijkheid om lichaamsmateriaal, dat is opgeslagen in het kader van de zorg, te gebruiken voor strafvorderlijke doeleinden. Deze bevoegdheid vormt een beperking op het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Aan de totstandkoming van wetgeving, waarbij in een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de burger is voorzien, dient een zorgvuldige belangenafweging ten grondslag te liggen. Dit betekent dat de keuze om het recht op privacy te laten wijken voor het realiseren van het beoogde doel gedegen en uitgebreid dient te worden gemotiveerd, in het bijzonder ten aanzien van de noodzaak tot deze inbreuk (proportionaliteit). Daarnaast moet worden gezocht naar de minst belastende optie (subsidiariteit). Tevens zal het Wetsvoorstel moeten voorzien in voldoende compenserende waarborgen die misbruik voorkomen en dient helder te zijn wat de effectiviteit van de voorgestelde wetgeving is. Uit de MvT volgt dat de regering onderkent dat deze bevoegdheid op gespannen voet staat met het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer. In de MvT wordt dan ook aandacht besteedt aan de strenge voorwaarden waaraan een dergelijke inbreuk moet voldoen. De Raad acht de onderbouwing daarbij echter onvoldoende om de voorgestelde inbreuk te rechtvaardigen. De concrete onderbouwing van de noodzaak ontbreekt en de onderbouwing waarom de

beperking als proportioneel kan worden aangemerkt is in de MvT zeer summier. De Raad wijst er daarbij op dat met het Wetsvoorstel een DNA-databank ter beschikking van opsporingsinstanties lijkt te komen met lichaamsmateriaal van vrijwel alle personen die in Nederland verblijven. Hoe dit zich verhoudt tot de geheimhoudingsplicht van de medische behandelaar, de integriteit van het lichaam en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, blijft in de MvT onderbelicht. De Raad adviseert derhalve om de voorgestelde bevoegdheid van een nadere en gedegen onderbouwing te voorzien.

2. Strafvorderlijke aspecten

2.1 Relatie met functioneel verschoningsrecht

De Raad begrijpt dat met het Wetsvoorstel wordt beoogd in bepaalde gevallen doorbreking van de geheimhoudingsplicht mogelijk te maken en voor die gevallen de procedure en de voorwaarden in de wet te omschrijven. De Raad wijst er op dat, indien slechts wordt beoogd om de geheimhoudingsplicht van artsen te beperken, dit wellicht eenvoudiger tot uitdrukking zou kunnen worden gebracht door middel van een wetsartikel bij artikel 218 Sv (beperking functioneel verschoningsrecht). De Raad adviseert in de MvT toe te lichten waarom niet voor deze optie is gekozen.

2.2 Bewaren en gebruiken

In het Wetsvoorstel wordt het bewaren en gebruiken van lichaamsmateriaal steeds in één adem genoemd. Het onderscheid tussen deze twee verschillende handelingen is evenwel relevant.

Expliciete toestemming versus geen bezwaar-regeling

De MvT gaat ervan uit dat de donor in beginsel toestemming moet geven voor zowel het bewaren als voor het gebruiken van lichaamsmateriaal. Dit uitgangspunt wordt gebaseerd op de artikelen 10 en 11 van de Grondwet waaruit het zelfbeschikkingsrecht van de donor wordt afgeleid. Ten aanzien van het gebruik van van het lichaam afgescheiden anonieme stoffen en delen voor medisch statistisch of ander medisch wetenschappelijk onderzoek gaat artikel 7:467 BW in de huidige situatie uit van een "geen bezwaar" regeling: dit gebruik is toegelaten voor zover de patiënt van wie het lichaamsmateriaal afkomstig is, geen bezwaar heeft gemaakt tegen zodanig onderzoek en het onderzoek met de vereiste zorgvuldigheid wordt verricht. De Raad kan zich voorstellen dat een expliciete toestemming voor langer bewaren gewenst is in gevallen waar lichaamsmateriaal van een patiënt wordt afgenomen dat wordt gebruikt voor onderzoek en geneeskundige behandeling van de ziekte van die patiënt. De betrokkene staat dat materiaal in beginsel immers uitsluitend af ten behoeve van het onderzoek naar de eigen ziekte en de behandeling van zichzelf.

Controle of toestemming is gegeven

Voor de strafrechter kan het in concrete zaken van belang zijn te kunnen controleren of toestemming is gegeven tot het bewaren van het lichaamsmateriaal waaraan onderzoek is verricht ten behoeve van de strafzaak. Voor het bewaren en vernietigen van afgenomen DNA-materiaal in strafzaken gelden al stringente regels ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Bij de behandeling van een strafzaak kan een verdachte zich op het standpunt stellen dat door de opsporingsinstanties een inbreuk op artikel 8 EVRM

is gemaakt indien er onderzoek is gedaan aan lichaamsmateriaal waarvoor door hem geen toestemming tot bewaren is gegeven, ook indien het onderzoek op zich ('gebruik' in de zin van het Wetsvoorstel) aan de vereisten van het voorgestelde artikel 15 voldoet. De vaststelling dat een dergelijke inbreuk is gemaakt, kan in meer of mindere mate gevolgen hebben voor de strafzaak. Het is voor strafzaken behulpzaam indien in de MvT wordt toegelicht hoe de toestemming tot bewaren is geregeld.

Mogelijkheid tot "fishing expedition"

Volgens p. 17 van de MvT kan lichaamsmateriaal uitsluitend in een 'gerichte' actie worden gebruikt door het openbaar ministerie: de identiteit van de verdachte moet bekend zijn. Het doorzoeken van een biobank om te kijken of er een overeenkomst is met de aangetroffen sporen, is en blijft onder het huidige voorstel niet toegestaan, aldus de MvT. In de MvT wordt evenwel geen aandacht besteed aan de vraag of het voorstel onder de medische geheimhoudingsplicht van beheerders valt van welke donoren zij materiaal beheren. Zijn opsporingsinstanties gerechtigd om in voorkomende gevallen alle beheerders, of de beheerders in bijvoorbeeld de regio waar verdachte woont, aan te schrijven om te informeren of die beheerders lichaamsmateriaal in beheer hebben van deze bepaalde verdachte? Dat zou op zich een *fishing expedition* zijn waarover de strafrechter in concrete gevallen moet oordelen of die zonder wettelijke basis geoorloofd is. De Raad adviseert op dit aspect in de MvT nader in te gaan.

2.3 Wetssystematische opmerkingen

Relatie met systematiek opvragen gevoelige gegevens (art. 126nf Sv)

De opzet van het Wetsvoorstel past niet goed in de huidige systematiek van het Wetboek van Strafvordering. Er is voor gekozen in de artikelen 151a, 151b, 151e, 195a, 195d Sv te voorzien in een uitzondering voor de toepassing van de opsporingsbevoegdheid van de officier van justitie die is geregeld in artikel 126nd Sv. Deze keuze vraagt om een toelichting. Zoals ook in de MvT (p. 24) tot uitdrukking komt, moet lichaamsmateriaal in de hier aan de orde zijnde context immers worden geschaard onder de noemer 'gevoelige gegevens' en daarom is niet duidelijk waarom de bevoegdheid niet is geregeld in of bij artikel 126nf Sv, dat het opvragen van gevoelige gegevens bij derden regelt. Daarvoor is in de wet – anders dan bij toepassing van artikel 126nd Sv – reeds bepaald dat een machtiging van de rechter-commissaris nodig is. De Raad adviseert om deze keuze te heroverwegen dan wel nader toe te lichten.

Toepassingsvoorwaarden niet in WvSv

De voorgestelde regeling kan onduidelijkheden in de hand werken nu niet wordt voorgesteld in de artikelen 151a, 151b, 151e, 195a en 195d Sv expliciet de toepassingsvoorwaarden op te nemen. Deze voorwaarden staan in het voorgestelde artikel 15, vierde lid, onder a tot en met d. Het is echter de rechter-commissaris die met zijn machtiging of bevel vaststelt dat aan deze voorwaarden is voldaan. In de systematiek van het Wetboek van Strafvordering past het dan ook beter, en dit zal voor de praktijk dan ook duidelijker zijn, om die voorwaarden in dat wetboek op te nemen als voorwaarden die door de rechter-commissaris worden getoetst, waarna vervolgens de beheerder verplicht is aan het bevel van de officier van justitie respectievelijk de rechter-commissaris te voldoen. De Raad adviseert om het Wetsvoorstel in de geschetste zin aan te passen.

Relatie met systematiek doorbreking geheimhoudingsverplichtingen (artikel 96a Sv)

De gekozen opzet van het Wetsvoorstel past ook niet goed in de systematiek van de huidige regeling van doorbreking van geheimhoudingsverplichtingen. In het voorstel wordt ervan uitgegaan dat artikel 96a, derde lid, Sv met betrekking tot verschoningsgerechtigden op de nieuwe bevoegdheid niet van toepassing is. De Raad wijst erop dat dit een grote wijziging ten opzichte van het huidige recht inhoudt. Voor deze wijziging worden in de MvT geen bijzondere redenen genoemd. Het uitgangspunt van het huidige systeem is dat de geheimhoudingsplicht kan worden doorbroken ten behoeve van de waarheidsvinding in strafzaken, mits dit belang voldoende zwaarwegend is. Het is de medisch geheimhoudingsplichtige die bepaalt of een bepaald gegeven onder zijn geheimhoudingsplicht valt. Vervolgens beslist de rechter (meestal de rechter-commissaris) of het belang van de waarheidsvinding in dit specifieke geval dient te prevaleren. Die beslissing van de rechter-commissaris kan worden getoetst door de raadkamer en door de Hoge Raad. Met de procedure, zoals die onder het huidig recht wordt gevolgd, wordt artikel 96a, derde lid, Sv niet buiten toepassing gelaten, maar wordt juist de geheimhoudingsplicht erkend en meegewogen in de beslissing.

Het buiten toepassing laten van artikel 96a, derde lid, Sv sluit daarmee niet aan bij de huidige systematiek van de regeling doorbreking van geheimhoudingsverplichtingen. De Raad adviseert deze keuze te heroverwegen en in plaats van het buiten toepassing te verklaren van genoemd artikellid vorm te geven aan de wijze waarop met de geheimhoudingsplicht moet worden omgegaan.

2.4 Onderzoek aan lichaamsmateriaal van een slachtoffer

Er lijkt te eenvoudig te worden gedacht over het onderzoek aan lichaamsmateriaal van een slachtoffer. In de MvT (p. 18) wordt verwezen naar de beschikking HR 21 oktober 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD7817 waarin een arts verdachte was en zich op zijn verschoningsrecht beriep ten aanzien van lichaamsmateriaal van een overleden slachtoffer. Dit voorbeeld leent zich naar mening van de Raad niet goed voor de onderbouwing van het Wetsvoorstel. In die beschikking speelt immers een rol dat de arts zich ten behoeve van zijn *eigen* strafzaak niet op zijn geheimhoudingsplicht kan beroepen inzake materiaal dat van zijn slachtoffer afkomstig is. Weliswaar komen dergelijke situaties incidenteel voor, maar in het gros van de gevallen is dat anders en is de arts een buitenstaander in de strafzaak. Ook bij onderzoek aan lichaamsmateriaal van slachtoffers behoort de afweging te worden gemaakt tussen het belang van het recht op geheimhouding in de zorg en het belang van waarheidsvinding. In deze afweging spelen proportionaliteit en subsidiariteit in het huidig recht wel degelijk een rol. De Raad adviseert u de MvT met de hiervoor geschetste noties aan te vullen.

2.5 De adviescommissie (artikel 15, vijfde en zevende lid)

Rol van de rechter en het huidige systeem van doorbreking geheimhoudingsplicht

Voor de inbreuk op een geheimhoudingsplicht ten behoeve van de strafvordering gelden in het huidige systeem voorwaarden. Het is de rechter die de afweging maakt of de belangen van strafvordering moeten prevaleren boven de geheimhoudingsplicht. De strafrechter is daartoe naar mening van de Raad prima geëquipeerd. Hij kan de belangen van strafvordering goed inschatten en is ervaren en kundig in het afwegen van

proportionaliteit en subsidiariteit. In het huidige systeem laat de rechter zich voorlichten door deskundigen over de vraag of bepaalde zaken onder de geheimhoudingsplicht vallen. In het geval van de geheimhoudingsplicht van advocaten adviseert bijvoorbeeld de Deken van de Orde van Advocaten de rechter-commissaris³ over de vraag of een bepaald gegeven onder de geheimhoudingsplicht valt en of deze in het belang van de waarheidsvinding in dat specifieke geval zou kunnen worden doorbroken.

Inhoud advisering commissie

Het Wetsvoorstel ziet op de doorbreking van de geheimhoudingsplicht van artsen, in welk verband een adviescommissie wordt ingesteld. Deze commissie zal de rechter-commissaris adviseren over de mate waarin is voldaan aan de voorwaarden bedoeld in artikel 15, vierde lid, onderdelen a tot en met d.

De Raad onderschrijft op zichzelf vanuit praktische overwegingen de keuze dat, aangezien het gaat om lichaamsmateriaal dat is opgeslagen, niet de behandelend arts of de beheerder, maar een adviescommissie zich uitlaat over de vraag of iets onder de geheimhoudingsplicht valt en of de waarheidsvinding mag prevaleren. Die adviescommissie zou wat de Raad betreft een vergelijkbare positie kunnen innemen als de Deken van de Orde van Advocaten in voornoemd voorbeeld.

De Raad kan zich echter niet vinden in het voorstel dat de commissie zich over *alle* aspecten van de beslissing uitlaat. Hiermee gaat deze commissie naar mening van de Raad te veel op de "stoel van de rechter" zitten. Voor deze afwijking van bestaande vormen van advisering worden allereerst geen redenen gegeven. Daarnaast is het zeer de vraag hoe deze commissie de voor deze taak benodigde gegevens zal (kunnen) verzamelen. Voor het adviseren over de onderdelen a, b en c van artikel 15, vierde lid, is immers niet alleen grondige kennis van het betreffende strafdossier vereist, maar ook van opsporingsbevoegdheden die het Wetboek van Strafvordering biedt. Uit de MvT volgt niet op welke wijze de commissie tot het verzamelen van deze kennis in staat wordt gesteld.

De Raad adviseert de rol van de adviescommissie in het Wetsvoorstel in de hiervoor geschetste zin te beperken.

Verhouding commissie en rechter

De Raad kan zich eveneens niet vinden in de stelling in de MvT (p. 17-18) dat de rechter-commissaris het standpunt van de commissie "*in principe niet terzijde zal kunnen schuiven*". Deze stelling acht de Raad vanuit rechtsstatelijk oogpunt niet gepast in het licht van de verhouding tussen de staatsmachten. Als de wetgever dat wil, is het zuiverder de beslissing in zijn geheel bij die commissie te laten. Als echter een rechter moet worden ingezet om een beslissing te nemen, moet die beslistaak bij de rechter worden gelaten. De Raad adviseert de rol van de rechter in de MvT rechtsstatelijk passend weer te geven.

³ Of in sommige gevallen de officier van justitie, artikel 126aa Sv.



3. Gevolgen voor de werklust en de organisatie van de Rechtspraak

De Raad verwacht dat het conceptwetsvoorstel gevolgen zal hebben voor de werklust van de afdelingen strafrecht van de gerechten, maar schat deze gevolgen niet in als substantieel.

Tot slot

Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklustgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het Wetsvoorstel, stelt de Raad er prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het *Staatsblad*. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit Wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend, mr. C.H.W.M. Sterk, Vicevoorzitter Raad voor de rechtspraak

Bijlage: opmerkingen van redactionele/tekstuele aard

- Artikel 15 lid 3

Het derde lid van het voorgestelde artikel 15 bestaat uit één zin die verwijst naar een aantal bepalingen uit het Wetboek van Strafvordering. Het is de Raad niet duidelijk hoe deze zin moet worden gelezen. Verwijst *'als bedoeld in de artikelen 151a, eerste lid, etc.'* naar *'ander celmateriaal'* of naar *'onderzoek'*? De Raad wijst er op dat de term *'ander celmateriaal'* in de artikelen 151a, eerste lid, en 195a, eerste lid, Sv niet voorkomt. Indien de verwijzing daarop ziet, moet worden verduidelijkt hoe de artikelen moeten worden gelezen.

- Artikel 15 lid 4 onder a

In de MvT (p. 17) worden twee situaties onderscheiden, namelijk (1) onderzoek aan lichaamsmateriaal van een verdachte en (2) onderzoek aan lichaamsmateriaal van een slachtoffer, waarmee bedoeld zal zijn een vermoedelijk slachtoffer. De voorwaarde voor het gebruik van lichaamsmateriaal in het voorgestelde artikel 15, vierde lid onder a, houdt in dat: *"de identiteit van de verdachte of het slachtoffer bekend is"*. Door de aanduiding *'of'* lijkt het dat lichaamsmateriaal van een verdachte kan worden opgevraagd als alleen de identiteit van het slachtoffer bekend is. Uit p. 17 van de MvT, zoals hiervoor aangehaald, volgt evenwel dat dat niet bedoeld is. Uit het zesde lid van het voorgestelde artikel 15 blijkt bovendien niet dat dit lid alleen geldt in gevallen waarin lichaamsmateriaal van een vermoedelijk slachtoffer wordt onderzocht. Het zou de duidelijkheid ten goede komen wanneer de twee situaties afzonderlijk in de wet worden geregeld met per situatie de daarop betrekking hebbende voorwaarden.

- MvT hoofdstuk 8 (grondrechtelijke aspecten)

In de MvT wordt in het hoofdstuk met betrekking tot de grondrechtelijke aspecten aandacht besteedt aan de toepasselijkheid van de Wet bescherming persoonsgegevens ('Wbp') en de Algemene Verordening Gegevensbescherming ('AVG'). In de MvT zijn deze overwegingen direct opgenomen na de overwegingen waarin uiteen is gezet dat er uitsluitend sprake is van een inbreuk op het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer bij afname van lichaamsmateriaal bij een levende donor en bij het bewaren, verstrekken en gebruiken van het lichaamsmateriaal zonder toestemming van de betrokkene ten behoeve van onderwijs- en onderzoeksdoeleinden en strafvorderlijke doeleinden.

Dit schept mogelijk verwarring omdat het hierdoor lijkt het dat in de MvT wordt geïmpliceerd dat de Wbp en, straks, de AVG niet van toepassing zijn op gegevensverwerkingen die plaatsvinden wanneer een betrokkene toestemming heeft gegeven. De Raad wenst graag op te merken dat de vereisten die voortvloeien uit de Wbp en, straks, de AVG tevens van toepassing zijn op gegevensverwerkingen die plaatsvinden met toestemming van een betrokkene. De Raad adviseert dan ook te herbezien of de overwegingen met betrekking tot de Wbp en AVG thans op logische wijze in de MvT zijn weergegeven. De Raad adviseert daarnaast om in de MvT het vraagstuk omtrent herleidbaarheid van gegevens en daarmee de toepasselijkheid van de Wbp en de AVG duidelijker uiteen te zetten.